

DYSLEKSJA - PROBLEM UCZNIÓW, RODZICÓW I NAUCZYCIELI

Dysleksja jest jednym z wielu rodzajów trudności w uczeniu się. Przejawia się w niemożności opanowania przez dziecko czytania i poprawnego pisania, mimo co najmniej przeciętnego poziomu rozwoju umysłowego, prawidłowego rozwoju fizycznego, właściwej motywacji, prawidłowej metody nauczania, sprzyjających warunków socjoekonomicznych. Zaburzenia te spowodowane są zaburzeniami niektórych funkcji poznawczych (głównie językowych) i motorycznych oraz ich integracji, uwarunkowanymi nieprawidłowym funkcjonowaniem centralnego układu nerwowego.

Dysleksji często towarzyszą:

- dysgrafia - zaburzenie dotyczące techniki pisania objawiające się niskim poziomem graficznym pisma,
- dysortografia - trudności w opanowaniu poprawnej pisowni.

Dysleksję jako specyficzne trudności w czytaniu rozpoznajemy u dziecka wówczas, gdy jest ono prawidłowo rozwinięte intelektualnie, a mimo to ma trudności z opanowaniem umiejętności czytania i w tym zakresie znacznie odbiega od średniego poziomu klasy, do której uczęszcza, i od przeciętnych umiejętności czytania osiągniętych w jego wieku.

Trudności w czytaniu na ogół szybciej ustępują niż w pisaniu. Niemniej jednak część dyslektyków nie osiąga nigdy biegłości w czytaniu.

Dysortografię jako zaburzenie w pisaniu rozpoznajemy wówczas, gdy występuje od początku nauki szkolnej u dziecka o prawidłowym rozwoju umysłowym, którego pismo wykazuje różnego rodzaju odstępstwa od prawidłowego zapisu wyrazów, w tym błędy ortograficzne, pomimo znajomości podstawowych zasad pisowni i odpowiedniej motywacji do poprawnego pisania.

Dysgrafia to trudności w opanowaniu umiejętności pisania poprawnego pod względem graficznym. Objawy:

- niedokładności w odtwarzaniu liter, ich połączeń, niekształtność liter,

- niewłaściwe proporcje liter w obrębie wyrazów (zróżnicowanie wielkości),
- nierównomierne zagęszczenie pisma,
- niejednolite położenie pisma (nachylenie liter),
- litery "drżące" o niepewnej linii.

Znaczne nasilenie tych cech powoduje, że pismo jest nieestetyczne oraz mało lub zupełnie nieczytelne.

Objawy dysleksji rozwojowej.

Trudności w czytaniu i pisaniu ujawniają się dopiero w szkole, podczas gdy już w okresie przedszkolnym można zauważyć objawy, które cechują tzw. dzieci ryzyka dysleksji. Są to:

- opóźniony rozwój mowy,
- wadliwa wymowa, błędy gramatyczne,
- mała sprawność i koordynacja ruchów podczas zabaw ruchowych, samoobsługi, rysowania i pisania (brzydkie pismo),
- trudności z różnicowaniem głosek podobnych fonetycznie, z wydzieleniem sylab, głosek ze słów i ich syntetyzowaniem i dokonywaniem operacji na głoskach i sylabach,
- trudności z wykonywaniem układanek i odtwarzaniem wzorów graficznych,
- zbyt długo utrzymująca się oburęczność,
- mylenie prawej i lewej ręki,
- trudności w czytaniu pomimo dobrej inteligencji i braku zaniedbania pedagogicznego,
- trudności z opanowaniem poprawnej pisowni: pismo zwierciadlane, mylenie liter podobnych pod względem kształtu (p-b-d-g), liter odpowiadających głoskom zbliżonym fonetycznie, opuszczanie liter, błędy ortograficzne nie uwarunkowane obniżeniem sprawności intelektualnej ani zaniedbywaniem pedagogicznym.

Choć dyslektycy mają trudności w uczeniu się czytania i pisania, to u niektórych z nich przejawiają się wyjątkowe zdolności, np. w myśleniu wizualno-przestrzennym, polegającym m.in. na tworzeniu dynamicznych, skomplikowanych trójwymiarowych figur geometrycznych.

Osoba dyslektyczna ma odmienne wrodzone właściwości, co oddziałuje na rozwój jej zdolności, a w konsekwencji i umiejętności. Te zaś wpływają na taktyki, które tworzą strategie poznawcze.

Niedopasowanie strategii uczenia się preferowanych przez ucznia i strategii nauczania prowadzi do niepowodzeń szkolnych. Zaburzenia nerwicowe, brak motywacji do nauki, niechęć do uczenia się w ogóle, poszukiwanie satysfakcji w aktywności poza szkołą - oto dalsze konsekwencje dysleksji niepoddanej terapii.

DYSLEKTYK JEST INNY!

Jeśli uczeń ma problem dysleksji lub dysortografii ma prawo...

- do korzystania z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych prowadzonych przez nauczyciela posiadającego przygotowanie w zakresie terapii pedagogicznej
- przystąpić do sprawdzianu kompetencji w warunkach i formie dostosowanych do dysfunkcji - na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej wydanej nie później niż do końca września roku szkolnego, w którym odbywa się sprawdzian
- do wydłużonego limitu czasu na pisanie wszelkich sprawdzianów,
- do bycia ocenianym z czytania i pisania wg kryteriów dostosowanych do jego możliwości,
- do dostosowania wymagań do jego możliwości,
- do oceniania włożonego wysiłku, a nie uzyskanych efektów,
- do indywidualizacji wymagań w związku z zadawanym materiałem do pamięciowego nauczania się (dodatkowy czas lub materiał w mniejszych porcjach),
- być odpytywanym ze "słówek", dat, tabliczki mnożenia itp. po chwili na zastanowienie,
- na lekcji siedzieć blisko nauczyciela,
- do indywidualizacji nauczania i wymagań podczas zajęć sportowych. Ocena nie może być prostą konsekwencją odniesienia uzyskanych przez dziecko rezultatów do norm dla danego wieku życia. Należy uwzględnić wiek rozwoju ruchowego dziecka, który w przypadku zaburzeń dyslektycznych może być obniżony wobec wieku życia o dwa, trzy lata,
- do korzystania z "książek mówionych"- taśm magnetofonowych z nagraniami lektur, które służą dzieciom do przyspieszenia procesu czytania. Można je wypożyczyć w bibliotekach dla osób niepełnosprawnych (niewidomych), bibliotekach pedagogicznych, dużych bibliotekach publicznych,
- o korzystania z maszyny do pisania lub komputera,
- do opisowego oceniania dyktand przez wskazanie ilości błędów. Stają się one dla ucznia materiałem do indywidualnej pracy,

- do takiego nauczania języków obcych, by miało ono charakter praktycznej nauki ustnej komunikacji w sytuacjach codziennych,
- do nauczania opartego na emocjach pozytywnych: zainteresowaniu, zaciekawieniu, przeżyciu sukcesu, poczuciu kompetencji, siły i własnych możliwości.

Dysleksja, dysortografia i dysgrafia często współwystępują, ale niekiedy mają charakter izolowany. W starszym wieku szkolnym kłopoty w czytaniu zmniejszają się, natomiast trudności w pisaniu często utrzymują się przez wiele lat, bywa, że do końca życia. Mimo skutecznej terapii ujawniają się zwłaszcza w sytuacji stresu lub zmęczenia. Warto wobec tego bliżej przyjrzeć się dysortografii i zastanowić się nad sposobami pomocy dzieciom, które dotknął ten rodzaj zaburzeń.

JAK POMAGAĆ DYSLEKTYKOWI?

Dekalog dla nauczycieli uczniów dyslektycznych.

NIE

1. Nie traktuj ucznia jak chorego, kalekiego, niezdolnego, złego lub leniwego.
2. Nie karz, nie wyśmiewaj w nadziei, że zmobilizujesz go do pracy.
3. Nie łudź się, że sam z tego wyrośnie;, weźmie się w garść; lub, że ktoś go z tego wyleczy.
4. Nie spodziewaj się, że kłopoty ucznia pozbawionego specjalistycznej pomocy ograniczą się do czytania i pisania i skończą się w młodszych klasach szkoły podstawowej.
5. Nie ograniczaj uczniowi zajęć pozalekcyjnych, aby miał więcej czasu na naukę, ale i nie zwalnij go z systematycznych ćwiczeń i pracy nad sobą.

TAK

1. Staraj się zrozumieć swojego ucznia, jego potrzeby, możliwości i ograniczenia, aby zapobiec pogłębianiu się jego trudności szkolnych i wystąpieniu wtórnych zaburzeń nerwicowych.
2. Spróbuj, jak najwcześniej, zaobserwować trudności ucznia: na czym polegają i co jest ich przyczyną. Skonsultuj problemy dziecka ze specjalistą (psychologiem, logopedą, pedagogiem, a w razie potrzeby z lekarzem).
3. Aby jak najwcześniej pomóc uczniowi:
 - bądź w kontakcie z poradnią, wykorzystuj wyniki badań i zalecenia specjalistów zawarte w opinii psychologicznej,
 - ustal kontakt pomiędzy tobą, rodzicami i uczniem, który określa reguły współpracy: ucznia uczynić odpowiedzialnym za pracę nad sobą, rodziców za pomaganie dziecku, a nauczyciela za bycie doradcą,
 - zaobserwuj podczas codziennych lekcji, co najskuteczniej pomaga uczniowi,
 - bądź w stałym kontakcie z jego nauczycielem, terapeutą i, korzystając z jego wskazań, włączaj w zajęcia dydaktyczne potrzebne uczniowi ćwiczenia.
4. Opracuj program indywidualnych wymagań wobec ucznia dostosowany do jego możliwości i wkładu pracy. Oceniaj go na podstawie wypowiedzi ustnych i treści prac pisemnych. Nie karz mu czytać głośno przy całej klasie. Pozwól mu korzystać ze słownika i daj więcej czasu na zadania pisemne. Dyktanda i prace pisemne oceniaj jakościowo (opisowa ocena błędów) pod warunkiem systematycznej pracy, znajomości reguł ortografii i korekty błędów w zeszytach. Nagradzaj za wysiłek i pracę, a nie za jej efekty.
5. Bądź życzliwym, cierpliwym przewodnikiem ucznia w jego problemach.

Źródło: www.pedagog szkolny.pl